

Тема 2.. Антропологічна феноменологія Е. Гуссерля. М. Гайдеггер про людину. Філософська антропологія М. Шелера.

1. Антропологічна феноменологія Е. Гуссерля

Е. Гуссерль (1859- 1938). Е. Гуссерль починав як математик. Але його дослідження привели до своєрідної філософії. В 1900-1901 рр. він випустив 2-томник «Логічні дослідження».

У 1911 р. було видана робота «Філософія як сувора наука».

Серед наступних його робіт – «Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія» (1936).

Центральним поняттям у феноменології Е. Гуссерля є «феномен». У Е.Гуссерля феномен трактується як явище свідомості. Е. Гуссерль приходить до думки, що свідомість людини завжди спрямована. «Немає ніякої свідомості, яка б була ні про що».

Три предметні сфери свідомості:

1. зовнішній світ. У цьому випадку свідомість виступає, як знання про світ.

2. свідомість може бути направлена на саму себе. І таким чином виступає самим знанням.

3. усвідомлення абсолютного «я», усвідомлення соціального світу, його стереотипів, традицій.

Завдання Гуссерля полягало в тому, щоб вивчити не ті предметні сфери, на які направлена свідомість, а саму цю направленість.

Процес стану чистої свідомості Гуссерль називає феноменологічною редукцією. Мислення – це те, на що направлена думка; сенс – це те, яким чином розуміється предмет.

2. Філософсько-антропологічна концепція М. Гайдеггера

М. Гайдеггер (1889-1976) – німецький мислитель, філософські ідеї якого вплинули на формування екзистенціалізму. На початку своєї діяльності Гайдеггер був учнем Гуссерля. Обіймав посаду завідувача кафедри Фрайбургського університету.

Деякий час захоплювався фашистською ідеологією, в 1933 р. став ректором Фрайбургського університету. В 1944 р. опинився в зоні французької окупації Німеччини, був позбавлений права викладання.

Роботи: «Буття і час» (1927), «Основні проблеми феноменології», «Про сутність істини», «Лист про гуманізм» (1946) (ця робота вийшла у зв'язку з публікацією доповіді Ж.-П. Сартра «Екзистенціалізм – це гуманізм»).

У роботі «Буття і час» М. Гайдеггер використав феноменологічний метод Гуссерля, що парадоксальним образом приводить до інших результатів. Якщо Гуссерль розробляє свій метод для удосконалення науки то М. Гайдеггер за допомогою цього методу критикує науку.

Специфіка цієї роботи в тому, що М. Гайдеггер в ній розробляв новий філософський понятійний апарат: звичайні слова отримали глибокий зміст, далекий від їх звичайного значення.

Основний недолік філософії, вважав М. Гайдеггер, в тому, що вона вивчала в першу чергу просторові характеристики буття. Саме тому мислення суб'єкта розумілось як очевидність.

М. Гайдеггер стверджує, що людина, перш за все, часова істота, а потім вже просторова.

М. Гайдеггер приходиться до висновку що існують 2 типи людського буття: теперішнє і не-теперішнє.

Буття теперішнє – це буття, в якому домінує модус теперішнього, увага людини сконцентрована на сьогоднішніх проблемах.

Людина бачить своє майбутнє по аналогії з тим теперішнім, яке є у інших людей. Вона відмовляється від особистого майбутнього.

Не-теперішнє буття людини – це буття, у якому домінує образ майбутнього. Людині незмінно з майбутнього просочується смерть. Оцінка себе з точки зору своєї кінцевості є найважливішою, людина тим і відрізняється від тварини, що знає про свою смерть.

3. Філософсько-антропологічна концепція М. Шелера

М. Шелер (1874 – 1928). Німецький філософ, творець особливої школи філософської антропології. Головна робота «Положення людини в космосі».

Намагався розглянути історію розвитку філософсько-антропологічних ідей, вважав, що в історії філософської антропології було створено декілька моделей людини.

Однак тим не менш людина залишається загадкою. Людина одночасно вітальна і антивітальна істота.

Людина, як вітальна істота має наступні характеристики:

- інстинкт;
- поведінка, заснована на звичці. Звичка виступає як сукупність умовних інстинктів.
- практичний інтелект. Інтелектуальна діяльність, не заснована на повторі, дозволяє зробити вибір в кожній конкретній ситуації.

Людина як антивітальна істота.

Духовне буття людини як духовної істоти, немає ніякого відношення до життя. Духовність – це прийняття, як своїх особистих, деяких абстрактних духовних цінностей (доброта, здивування, благословіння)

Дух – нежиттєвий, людина – жива.

Дух набирає силу, сублімуючи життєву силу людини. Людина стає духовною, в тій мірі, в якій вона стає нежиттєздатною. Але на певному етапі проходить ресублімація.